

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่องการศึกษาการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจะนำเสนอสาระสำคัญตามลำดับ คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 391 โรงเรียน โดย ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน 391 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 196 โรงเรียน โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน 196 คน
2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหาร และเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ประกอบด้วย 8 รายการ โดยใช้หลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (P)

1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

- 1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การปฏิบัติตามแผน (D)
 - 2.1 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การตรวจสอบประเมินผล (C)
 - 3.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 การประเมินคุณภาพการศึกษา
4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)
 - 4.1 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
 - 4.2 การผลงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน ซึ่งสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบ่งชั้น (Stratified vandom sampling) คือการกระจายจำนวนกลุ่มตัวอย่างไปตามอัตราส่วนจำแนกตามวุฒิการศึกษา คือปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยการจับฉลากตามอัตราส่วน จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนแต่ละอำเภอ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการศึกษาการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพกับหลักบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ration Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเสนอผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ออกหนังสือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แจ้งผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้รับและตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ให้จัดส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้ไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองตามกำหนดแต่ถ้าเวลาผ่านไปประมาณ 7 วันจากกำหนดนัด ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้วิจัยจะจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือกับแบบสอบถาม ไปถึงผู้บริหารโรงเรียนอีกครั้ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนและได้คัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 185 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.39

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสถิติ t -test แล้วนำเสนอข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ประสบการณ์ในเชิงบริหารงาน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และเป็นผู้เคยเข้ารับการอบรมเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมทั้ง 4 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการวางแผนตามลำดับ

2. สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการวางแผน พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาในขั้นตอนการวางแผนยังพบว่า

2.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายใน และการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากทุกฝ่ายมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การศึกษามาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานของโรงเรียน

2.3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

2.3 สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน พบว่า มีระดับการปฏิบัติการในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาในขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนยังพบว่า ด้านการดำเนินการบริหารระบบประกันคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการดำเนินงานตาม โครงการ / กิจกรรม ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4 สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล มี ระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาในขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล ยังพบว่า

2.4.1 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการ ตรวจสอบและทบทวนการปฏิบัติงานในภาคเรียน / ปีการศึกษาที่ผ่านมา

2.4.2 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในปีการศึกษา 2544 ได้ดำเนินการประเมินและมีความพึงพอใจต่อผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.5 สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุง งานมีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในขั้นตอนการนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงจนพบว่า

2.5.1 ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อแสดงถึง คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.5.2 ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มอบหมายการดำเนินงานในเรื่องการปรับปรุง คุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 2 ประเด็น

1. ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหาร

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การบริหารงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่าไม่แตกต่างกันทุกรายการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลจากหัวข้อค้นพบ 6 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมทั้ง 4 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการวางแผนตามลำดับ

จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงาน ของหน่วยงานระดับสถานศึกษา ในรายงานการประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพภายในมากกว่าร้อยละ 79 นอกจากนี้ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการพัฒนานโยบายระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก จัดอบรมผู้บริหารและครูจัดทำเอกสารแนวทางการประเมินคุณภาพ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมสัมมนาเผยแพร่ความรู้ กำกับให้สถานศึกษาจัดทำระบบคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้สถานศึกษาประเมินตนเอง จัดทำธรรมนูญโรงเรียน และกำหนดพันธกิจที่สถานศึกษาสะดวกดำเนินการให้บรรลุผล (สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. 2543 : 57-58)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายการยังสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ในขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ที่กล่าวว่าผลการประเมินอาจชี้จุดที่สถานศึกษาจะต้องทำการปรับปรุงหลายรายการ ซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้พร้อมกัน ต้องกำหนดลำดับความสำคัญว่าปัญหาใดจำเป็นต้องพัฒนา ก่อน เพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปรับปรุงแผนปฏิบัติงานและจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษา

ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 44-45) นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 53) ยังได้กล่าวถึงการปรับปรุงพัฒนา (Act) ว่าเป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขและพัฒนา ระบบ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนกระบวนการ วิธีการหรือบันทึกส่วนใดส่วนหนึ่งให้ดีขึ้นจนเป็นระบบคุณภาพที่ผดุงไว้จนเป็นวัฒนธรรมของการทำงานเชิงคุณภาพขององค์กร

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมของการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาตยศศักดิ์ สามสี. (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารระบบคุณภาพของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า มีกระบวนการบริหารระบบคุณภาพตามขั้นตอนอยู่ในระดับที่มีการปฏิบัติมากทุกขั้นตอน รวมทั้งอตุลย์ กักดีเตล็บ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการค้าเนินการและปัญหาการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าเมื่อพิจารณาตัวแปรทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต โรงเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และสุชิน สีลธรรม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้แนวคิดในขั้นเตรียมการตรวจสอบทบทวนของกรมสามัญศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน พบว่ามีความพร้อมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

ส่วนในมุมมองของผู้วิจัย จากประสบการณ์ในการบริหารการศึกษามีความเห็นว่าสถานศึกษาได้รับส่งเสริม ให้พัฒนากระบวนการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง คือการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน

2. จากผลการวิจัยสภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการวางแผน พบว่ามีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยทั้งด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษาและด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการค้าเนินการประกันคุณภาพภายในของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 17) ที่ระบุ การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการ

กำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายดังนี้

2.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่ามีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 8) ที่ระบุถึง ความสำคัญของระบบสารสนเทศว่าสถานศึกษาที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เรียกใช้ได้ สะดวกและตรงตามความต้องการ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความมั่นใจที่ได้อยู่บนรากฐานของหลักวิชา เพราะนอกจากจะใช้ ในการวางแผนการดำเนินงานและประกอบการตัดสินใจแล้ว ยังนำไปสู่การพัฒนาแนวความคิด และสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วย

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 13) ได้กล่าวว่าสถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกันจัดทำหลักสูตร ร่วมจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร เพื่อการจัดการเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2.2 ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ผลการวิจัยพบว่ามีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 14-15) ที่กล่าวว่ามาตรฐานการศึกษาเป็นกุญแจที่สำคัญ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาอาจทำการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์มาจากมาตรฐานการศึกษาจากหลายหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานของ หน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสถานศึกษาจะ ทำการพัฒนามาตรฐานขึ้นใหม่เป็นของตนเองก็ได้ โดยมุ่งเน้นให้มาตรฐานของสถานศึกษามี ความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ชุมชนและศักยภาพของโรงเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้ง มาตรฐานการศึกษาควรเป็นความต้องการของส่วนรวมและควรเกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 17-201)

2.3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่ามีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2544 : 19) ที่ระบุว่าแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นกรอบงานเพื่อการปรับปรุง แก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำเพื่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในคุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้น ด้วยกระบวนการพัฒนาที่สนองตอบปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน ทั้งนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 18) ได้ระบุว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด

จากผลการวิจัย สภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ขั้นตอนการวางแผน ดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมน บริสุทธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษากระบวนการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด พบว่าโรงเรียนมีการวางแผนโดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดมาตรฐานผลการปฏิบัติงานโดยยึดแนวทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมอบหมายงานตามความเหมาะสม และรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุม โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม

สำหรับความคิดเห็นของผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญในการดำเนินงาน เนื่องจากการกำหนดแนวคิดในการทำงานร่วมกันเอง ผู้ร่วมงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งเป็นลดปัญหา อุปสรรค ลดเวลาและทำให้ผลการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ผลการวิจัยสภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน พบว่ามีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยด้านการดำเนินการบริหารระบบประกันคุณภาพ การศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 32-33) ที่ระบุว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามสิ่งที่คิดไว้ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และ บทบาทของตนเองให้ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนควรจะเป็นผู้นำในการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนหรือทุกฝ่าย ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข

ในการนี้ การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นปกติวิสัย มิใช่การปรับปรุงพัฒนาเฉพาะช่วงที่มีการตรวจเยี่ยมเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 33) นอกจากนี้ในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนดไว้ หากไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาจะได้ให้การนิเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ผู้บริหารควรให้การนิเทศเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการจัดการเรียน

การสอนการประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่าง ๆ โดยผู้บริหารให้การนิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาให้การนิเทศ หรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 29)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารควรจะเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนหรือทุกฝ่ายปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดส่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรและดูแล กำกับ ติดตาม เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยสภาพการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผลมีระดับการปฏิบัติ ในการรวมอยู่ระดับมาก โดยด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 24-25) ที่ระบุถึงขั้นตอนการตรวจสอบ ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียนปกติ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากที่จะพัฒนาคุณภาพ (Quality Improvement) ซึ่งมีข้อสังเกตว่าเป็นจุดอ่อนขององค์กรส่วนใหญ่ที่ละเลยขั้นตอนนี้มาก

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้านยังสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2544 : 8) ที่กล่าวว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งในการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานและความเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการติดตามรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ การดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทำให้สถานศึกษาได้วิเคราะห์ตนเองเพื่อทราบความก้าวหน้าจุดเด่นและจุดด้อยของการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การร่วมกันปรับปรุงพัฒนาและตรวจสอบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรในการสถานศึกษาร่วมมือ แก่ใจ ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคลากรจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการตัดสินใจ กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

ในการนี้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษานั้น ต้องให้บุคลากรทุกคน ทุกฝ่าย รวมทั้งผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการโดยเน้นการเป็นผู้นำ การให้โอกาสทุกคนมาร่วมทำงาน ทักษะในการจัดการกำหนดเป้าหมาย สร้างทีมงาน กำหนดงานและมีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน (กรมวิชาการ, 2544 : 12) ซึ่งทั้งนี้ ในการดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาต้องยึดหลักและตระหนักเสมอว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนตามที่กำหนดในมาตรฐานหลักสูตรทำงานด้วยความโปร่งใส ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ทุกคนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตามกระบวนการ (กรมวิชาการ, 2544 : 14)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุมน บริสุทธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารและปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรังพบว่าโรงเรียนมีการติดตามทบทวนวางแผน หัวหน้างานติดตาม แล้วรายงานทั้งทางวาจาและลายลักษณ์อักษร การควบคุมมีการตรวจสอบเมื่อผลงานต่ำกว่าเกณฑ์แก้ไข โดยเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยผู้บริหารให้คำปรึกษา

ส่วนผลการวิจัยในด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7-8) ที่ระบุว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานที่กำหนดดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

ในการนี้ การประเมินคุณภาพการศึกษาจะดำเนินการใน 2 ลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ การเขียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยเครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐาน ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานต้นสังกัดจะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทุกระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของทุกโรงเรียนเพื่อเทียบเคียงผลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานกลาง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาดำเนินการกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ส่วนลักษณะที่ 2 การประเมินคุณภาพศึกษาดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษา โดยโรงเรียนต้องดำเนินการในการประเมินคุณภาพการศึกษาดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษา ที่ร่วมกันกำหนดในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม รวมทั้งให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 38)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการตรวจสอบประเมินผล เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้

ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนด หรือต้องปรับปรุงแก้ไขได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

5. ผลการวิจัยสภาพการบริหารและประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานมีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 24-25) ที่ระบุถึงเป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนาระบบซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ ซึ่งทั้งนี้ถ้าสถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็วและเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานและประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นการพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 48) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้าน ในด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปียังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 ค : 4) กรมวิชาการ (2544 : 5) ที่กล่าวว่า การรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เอกสารดังกล่าวคือรายงานประจำปีหรือรายงานการประเมินตนเองซึ่งเอกสารจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองจะได้ทราบผลการจัดการศึกษาและระดับคุณภาพของโรงเรียนแห่งนั้น ด้วยเหตุที่เป็นเอกสารสำคัญจึงได้มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ว่า สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ในการนี้การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนรวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยระบุความสำเร็จเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (กรมวิชาการ. 2544 : 7) เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 49)

ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนด หรือต้องปรับปรุงแก้ไขได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

5. ผลการวิจัยสภาพการบริหารและประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานมีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 24-25) ที่ระบุถึงเป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนาระบบซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ ซึ่งทั้งนี้ถ้าสถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็วและเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานและประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นการพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 48) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้าน ในด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปียังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 ค : 4) กรมวิชาการ (2544 : 5) ที่กล่าวว่า การรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เอกสารดังกล่าวคือรายงานประจำปีหรือรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งเอกสารจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองจะได้ทราบผลการจัดการศึกษาและระดับคุณภาพของโรงเรียนแห่งนั้น ด้วยเหตุที่เป็นเอกสารสำคัญ จึงได้มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ว่า สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ในการนี้การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษวิเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนรวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยระบุความสำเร็จเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544 : 7) เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 49)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า โรงเรียนควรนำข้อมูลจากรายงานคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ไปในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป และควรเผยแพร่ต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

ส่วนด้านผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่าเมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเสร็จสิ้นนั้น โรงเรียนจะต้องทำการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะ คือ (1) ดำเนินการตรวจสอบติดตาม ทบทวนและประเมินผลการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาใช้ในสถานศึกษาทั้งในช่วงของก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังการดำเนินการ (2) ทำการปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและ (3) นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากขั้นตอนของการดำเนินการของโรงเรียนในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือการวางแผน (P) การดำเนินการตามแผน (D) การตรวจสอบประเมินผล (C) และการปรับปรุงและพัฒนา (A) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 43-44)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าโรงเรียนควรดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของตนเองโดยจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

6. ส่วนผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันการบริหารงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน การบริหารงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ หันจันทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจำแนกตามวุฒิการศึกษาการบริหารงานของผู้บริหาร การดำเนินงานทั้งในด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอนและด้านคุณภาพผู้เรียนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยัง

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชาญศักดิ์ สามสี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีกระบวนการบริหารระบบคุณภาพโดยรวมและแต่ละขั้นตอนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับปัญญา ปรารักษ์ทอง (2545 : บทคัดย่อ อ้างอิงจากนันทรัตน์ เอี่ยมวรชัช, 2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน การควบคุมคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านมีสภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สภาพการดำเนินงานที่ผู้บริหารมีประสบการณ์การบริหารต่างกันโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุชีรา มนต์ตรง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง (เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง) พบว่าจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามขนาดของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อปัจจัยดังกล่าวมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์และวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับเกษรี ไชยเผือก (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่าผู้บริหารและครูวิชาการที่มีเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ไม่แตกต่างกันส่วนผู้บริหารและครูวิชาการที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในภาพรวมแตกต่างกันและรายด้านแตกต่างกัน

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากสถานศึกษาได้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 81-4) พบว่าสิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ หน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยให้อัตโนมัติเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร ทั้งจากการประเมินความก้าวหน้าพบว่าหน่วยงานต้นสังกัดได้ดำเนินการส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประกันคุณภาพภายในหลายด้าน คือ (1) การผลิตเอกสาร สื่อและอุปกรณ์ทางวิชาการ (2) การพัฒนาบุคลากร (3) การดำเนินการนำร่อง (4) การดำเนินการประเมินคุณภาพ

การศึกษา และ(5) การให้ทุนสนับสนุนการดำเนินงานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่กำลังดำเนินการประกันคุณภาพใน เช่น สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีร้อยละ 67 และสังกัดกรมสามัญ ร้อย 87.07

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สำหรับข้อเสนอแนะของการวิจัยนี้ มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้บริหารควรจะต้องมีความตระหนัก มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

1.2 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน ควรจะทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่ และหน่วยงานที่กำลังดูแลในส่วนกลาง เพื่อเป็นการรวมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมจาก ทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ขึ้นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดให้มีระบบการนิเทศติดตามการผลุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริหารและบริหารที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารระบบประกันคุณภาพในลักษณะที่หลากหลาย

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน ทั้ง 8 องค์ประกอบ เพื่อจะได้ค้นหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ